Razstava slik in razgovor z avtorjem

Jedilnica v Domu starejših občanov v Grosupljem se je v avgustu 1988 spremenila v likovno galerijo. Zahvaljujoč se neutrudnemu delu in iskanju naše delovne terapevtke Anice Albreht je v njej Boris Štrukelj razstavil 18 večjih in 11 malih akvarelov.

Med njimi je največ tihožitij s cvetjem, nekaj pokrajin in nekdaj tudi tako cenjena lesena kašča v grafiki. Vsaka od omenjenih slik je pod samostojnim steklom, da so tako barve zaščitene pred vplivom okolja.

Otvoritev razstave je bila v sredo, 10. avgusta 1988, ob 15.30. Na njej se je zbralo veliko stanovalcev Doma, prisoten pa je bil tudi sam avtor. Po pozdravu in predstavitvi se je med obiskovalci in avtorjem razvil zanimiv razgovor. Škoda, da je bila večina stanovalcev Doma le nemih opazovalcev. Razgovor se je sukal okoli nastajanja slik, o slikarskih tehnikah, o cenah materialov za posamezno tehniko, in še o marsičem drugem. Tovariš Štrukelj je z navdušenjem odgovarjal na vsa postavljena vprašanja, vmes pa povedal, da je vesel, ker lahko razstavlja v našem Domu. Navdušen je bil nad Domom, nad okolico in nad sprejemom, ki ga je bil deležen. Samo razstavo in dogajanje okoli nje je skušal popestriti domski pevski zbor, ki je za to priliko izbral poseben spored pesmi. Zanimiva je bila življenjska primerjava, ki jo je dal stanovalec Adamič, ko je primerjal petje našega zbora in rast slikarja. Dejal je, da z leti kvaliteta slikanja raste, ubranost petja pa gre z roko v roki s pešanjem moči zbora. Pevci v zboru si za silo še pomagajo s palico in berglami, tudi invalidski voziček je dobrodošel, glas pa gre brez palice svojo pot. No, pa je Štrukelj kljub vsemu ploskal vsaki zapeti pesmi, saj se je prav gotovo zavedal resnice, da drugače ne more biti.

Ob zaključku razgovora in programa se je slikarju Štruklju zahvalila stanovalka Rozalka, ki je v svoji zahvali poudarila pomen podobnih prireditev. Starejši in domski prebivalci smo potrebni razvedrila, pozornosti in kulturnega življenja. Današnji čas je z vso svojo lepoto in bogastvom plod tudi našega dela.

Mnenja smo, da so podobne razstave potrebne in primerne, prav tako primerni in potrebni pa so tudi razgovori ob razstavah.

Karel Puš

Jesenski šopek — Boris Štrukelj — Boršt

DINO GRŽINIČ, član pesniške skupine Izpoved

Iskanje

Smisel iskal sem
v trenutkih opojne pozabe,
otroških iger
in mladosti zabave.
Našel?
Ne v sreči,
lepotnih rožicah
in v slavi;
ampak le ko življenje
— edino ceno —
v tej ljubezenski igri
sem zastavil.

ZAHVALA

Za pomoč ob požaru, ki so jo nudili krajani in člani gasilskega društva KS Podtabor in sodelavci Komunalnega podjetja Grosuplje, se najlepše zahvaljujem.

Janez Kraljič, Medvedica

Janez Zrnec
61290 Grosuplje
Obrtniška 4
TEL. 771-952

Naša skupnost
61290 Grosuplje
Kolodvorska ul.

Spoštovani ,

pošiljam Vam zapis, ki sem ga napisal kmalu po mojem vzponu na goro Mont Blanc (4807 m) v začetku letošnjega avgusta. Predlagam, da ga objavite v vašem časopisu in sicer v dveh nadaljevanjih, kot je označeno. V drugem, krajšem pa lahko priobčite še priloženo fotografijo Mont Blanca z ledenikom Bosson. Sestavek je jezikovno popravil prof. Jaka Mueller.

V upanju na Vaš ugoden odziv Vas lepo pozdravljam

Janez Zrnec

Grosuplje, 27.8.88

Vzpon na Mont Blanc (4807 m)

Če bi me kdo vprašal po najneprijetnejšem delu naše ture, bi mu zagotovo brez pomisleka zaupal, da je to množica ljudi pred odhodom, trpanje prtljage v avtobus, kjer je zmeraj premalo prostora, glasno poslavljanje vsenavzkriž in mogoče še kaj, kar sodi k vzdušju pred odhodom. Ni torej čudno, da sem hotel med vožnjo čim prej zaspati, da bi tako kar najhitreje pozabil na slovo od večerne Ljubljane in na boleče trganje od ustaljenega načina življenja. Mogoče mi je prav zaradi teh občutij presedala glasnost in ves tisti hrup. Neudobni spanec mi je prinesel malo olajšanja, čeprav sem se predramil nekje na koncu Padske nižine in v porajajočem jutru ugledal rumena pšenična strnišča ob cesti, ki so me nehote spomnila na domače kraje.

Prvi postanek. V zadnjem mestecu na koncu slikovite alpske doline Aoste, v Courmaierju. Sprehodimo se po mestnih ulicah. Uživam v anonimnosti in radovedno, s strastjo opazujem utrip zgodnjega jutra. Opaziti je nasprotja kot v katerem koli drugem mestu. Premožna družina se pripelje z razkošnim avtomobilom po nakupih nekje iz okoliškega penziona, kjer preživlja brezskrbni letni dopust v gorah. Starka se po kamnitih stopnicah dviga proti sebi podobni starodavni cerkvi. Nič na svetu razen njene poti je ne zanima, ko si v vrvežu pomaga s palico proti svojemu cilju. Izgubimo se v množici in se znajdemo pred izložbami, v katerih je spretno razstavljena obilica planinske in alpinistične opreme. Skoraj ni kupcev med nami. Pred leti, ko je imel naš dinar še veljavo, se je na veliko kupovalo potrebno pa tudi ne, da je bilo le vabljivo. Tudi tedaj se nisem predajal nakupovalni mrzlici, razen če nisem česa res nujno potreboval.

Pri kakem četrtem kilometru je na steni tunela označena meja. Dolg je nekaj manj kot 12 km, in ko pridemo ven, se po vijugah po krajši vožnji spustimo v Cham, kjer se ustavimo v malem kampu. Razen starejšega, pritlikavega možaka, ki ga vodi, skoraj ni zaposlenih. Le mlado dekle pospravlja sanitarije, ki so vzorno čiste. Na pritisk prsta priteče kake pol litra hladne ali tople vode in tako ni poskrbljeno samo za čistočo, ampak tudi za varčno obnašanje. Popoldanski potep po mestu. Ena kepica sladoleda stane 5, dve 8 in tri 11 frankov. Presenetljiva vzpodbuda za večji nakup pri sladoledu, da ne govorimo o majicah, poslikanih z okoliškimi gorami in velikim polkrožnim napisom mesta. Zaradi cene 99 frankov se je težko odločiti že za prvi nakup. Obupam nad francosko ponudbo in se raje prepustim utripu mestnih ulic, na katerih je veliko tujcev, tudi Japoncev.

Večer je topel in jasen. Nebo razsvetljujejo rakete v čast prvega vzpona na Mont Blanc. Zdaj šine v mavričnem loku neverjetno močan curek zelene svetlobe globoko iz doline prav proti samemu vrhu Bele gore. Milan prinese male, četrtinske steklenice okusnega piva. Predvčerajšnjim je dobil sina Blaža in z Luko mu čestitava. Pripoveduje o dogodivščinah med plezanjem v italijanskem delu montblanškega masiva, ki so bile čestokrat na meji možnega, posebno takrat, ko je pozimi v težki smeri odletel z lojtrcami in nahrbtnikom vred.

Jutro. Preudarna priprava nahrbtnika. Vsebina mora biti optimalna, vendar se optimum v dolini lahko izkaže na gori za preveč ali za premalo. Pri zlaganju v nahrbtnik vsekakor tvegaš, da boš nosil preveč ali da ti bo česa primanjkovalo. Toda zdaj je, kar je. Avtobus nas je pripeljal na spodnjo postajo gorskega tramvaja, v kakih 20 km oddaljeni La Fajet. Zopet slastno vpijam nevsakdanji vsakdan, ki pa bi ga najbrž že po krajšem času bivanja tu sprejel, kot sprejemam domači vsakdan, pogostokrat ubijajoče enolično in utrujajoče. Ali tako kot tisti fant, ki je kasneje sedel poleg mene v vagonu v zguljenih adidaskah, prebiral športni časopis in se očitno ni menil za okolico. Videti je, da je zadolžen za pivo, šveps, paradižnik, hruške in drugo sadje, ki jih skupaj s papirnatimi vrečami s kruhom vozijo v planinske domove na višje ležečih postajah. Po zakrpani asfaltni površini med železniško in postajo gorskega tramvaja kroži v spirali navznoter kamion s krtačami, vodo in sesalcem in čisti plató, na katerem že tako in tako ni opaziti kaj prida umazanije.

V izložbnem oknu malega poslopja gorske železnice ležijo zapuščeni in zaprašeni poldragi kamni, od nebeško modrih do zamolklo rjavih in okrašenih s prosojnimi piramidastimi kristali. Nekateri so poslikani z nežno praprotjo, kot bi jo narisala vešča, nevidna umetnikova roka.

Kamna s spiralnimi odtisi pradavnih živali pričata, da je tudi ob ta gozdna pobočja nekdaj pljuskalo morje. Zaradi prahu in zapuščenosti pogled na razstavljene kamne ni bil nič manj vznemirljiv. Še 15 minut je do odhoda. Ravno prav, da skočim po praznem peronu železniške postaje na »čučavac« in se tako do popolnosti pripravim na bližajočo se turo. Vožnja korakoma skozi mesto. Voznik z vajeno kretnjo vključi zobato kolo v zobniško letev sredi tirov in vzpnemo se strmo v hrib, skozi gozd najraznovrstnejših listavcev, ki jih krasijo rdeči jerebikovi grozdi. Končna postala le Nid d'Aigle 2364 m visoko. Globoko pod nami se razprostira prelepa alpska dolina z mestecem St. Gervais.

Od tod dalje se bo treba zanesti na lastne noge in na svojo voljo. Snega še ni, pot ni prezahtevna in tudi z višino še ne bi smelo biti težav. Na skali srečam znamenje s sliko, kjer se je ubil mlad nemški alpinist, s pripisom: »Wer glaubt, hat das ewige Leben.« Od spodanje postaje do koče Tête Rousse na višini 3167 m je dve uri hoda. Pokukam v jedilnico, pa je prav takšna kot pri nas: lesene mize in klopi in s planinskimi slikami po stenah. Razgled v globoko zeleno dolino je še impresivnejši kot prej. V kuhinji prijazna ženska deli štampiljke.

Nad kočo med vzpenjanjem prečimo strmo snežišče. Od časa do časa prileti kamenje, ki ga prožijo hodci nad nami. Kljub jeklenim zaščitni pletenici je nevarno, in brez pomisleka si nadenem čelado, čeprav je prečnica dolga le kakih 100 m. Hitrost je varnost, si pravita najbrž tudi neznana alpinista, ki sestopata in ki jima napravimo prostor. Z vponko se pripneta na jeklenico in posamič kar stečeta v nasprotno smer. Nekajkrat še prileti kamenje in eden grozljivo muka po zraku, a je vse brez posledic. Nadaljujemo z nepretežkim plezanjem v trdni, kompaktni granitni skali. Zdaj že občutim višino, večkrat postanem in sunkovito diham. Više se seznanim z globino nevarnega žleba, skozi katerega je tudi zdaj od časa do časa letelo kamenje in mi vzbujalo strah v kosteh. Nad glavami nam visi koča Gouter 3817 m visoko.

Na gank stopim skupaj z Milanom in Acovo hčerko. Gank je nekakšen ozek kamnit pločnik vzdolž koče, zložen iz večjih in manjših kamnov. Popoldan je, sonce pripeka in zberemo se na snežnem platoju nad kočo — velikim aluminijastim kvadrom. Iz malega okroglega dimnika se skozi neslišno vetrnico vztrajno kadi in čudno tuje bolj smrdi kot diši. Pravijo, da sežigajo smeti. Na razgreto streho mečeta dva fanta sneg, ki se topi za vodo, ki jo rabijo v kuhinji. Izogibam se pogovorov, da ne bi po nepotrebnem prišlo do prerekanja, kajti glava me boli, kot bi mi jo nekdo stiskal s primežem. V želodcu, ki se mi je že enkrat izneveril, čutim slabost do meje, ko ni zanesljivo, ali bom bruhal ali ne. Malo paradižnikove knorovke le spravim vase. Globina do prvih oblakov pod nami je silovita in obzorja bi lahko primerjal s pogledi iz letala. Nekje blizu je Peter našel opuščeno luknjo v snegu in prespal bo kar tam. Ostali se proti večeru spustimo v kočo, kjer nas čaka prava kalvarija. Pomanjkanje zraka in prostora je zame, a tudi drugi so mi povedali podobno, skoraj na meji tega, kar lahko še prenesem. Že sem hotel oditi ven, ker sem na ganku zaslišal domačo govorico, a me je France pregovoril, saj bi izgubil tesno ležišče na golih tleh pod mizo pri izhodu. France me je tudi nekoliko pomiril in rekel, naj počakam na inercijo množice, do katere je res prišlo okrog enih po polnoči. Komaj sem se prerinil na gank, kjer je bila gneča še hujša.

Ljudje v spalnih vrečah ali samo z nogami v nahrbtniku, speči, budni in tisti, ki so iskali svojo prtljago. Z nahrbtnikom jo popiham na včerajšnji plato, vendar se moram vrniti v babilon po pozabljeno vrv. Besede gostobesednih Špancev mi udarjajo kot kladivo ob glavo. Vinko me je prosil za čaj, da bi poplaknil tableto. Skoraj bi mi bila njegova prošnja odveč, pa mi je še pravi čas ponudil aspirin v zamenjavo.

Kača lučic se vije proti vrhu Dôme du Goûter 4304 m visoko, za Mount Blanc nekaj vsakdanjega, za mene prvič doživeto. Globoko pod nami in blizu hkrati leži nočno razsvetljeni Cham in nasproti se pne svetla in jasna Mlečna cesta. Oje Velikega voza se vse bolj nagiba navzdol proti dnevu. Sem in tja, neslišno, kot se je pojavil, zamre meteor.

Kača se zaganja, ustavlja in spet počasi razteguje, pozna se ji tri tisoč metrov višinske razlike v enem dnevu, kar je več kot preveč tudi za dobro trenirani organizem. Z vrha 4304 m se spustimo v sedlo pod bivakom. Zdaj me zanaša, da s palicami lovim smer, neprespane noči in višina sta opravila svoje. Vinko hodi v koloni nad mano in poje: »En hribček bom kupil...«. Kako mu to uspeva res ne vem. Na Vallotu 4362 m visoko je še tema. Nekateri se kljub temu navežejo in odidejo proti Mont Blancu, ker jih mika sončni vzhod. Drugi gremo v bivak, čeprav je dostop od tam, kjer smo počivali, dokaj neroden. V prostoru je zavetje, ni mraza in privoščim si kratke trenutke blagodejne dremavice, dokler se ne zdani.

Navežem se z Vinkom S., potem ko sva že v taboru ugotovila, da je doma iz Zg. Slivnice, in Jankom, s katerim sem bil že pozimi v navezi na Triglavu. Veliko lažje je hoditi z ljudmi, ki jih poznaš. Prvi hrib pred vršnim grebenom je strm, dereze lepo prijemljejo in z nekaj krajšimi postanki ga zmoremo brez težav. Na sedelcu za njim se slikamo in dočakamo sončni vzhod. Bržkone pokuka sonce nekje izza švicarskih ostric. Vzpon na greben ni dolg in ne lahek, saj smo za gotovo že nad 4500 metri visoko. Po kratkih postankih se pred vsako nadaljnjo hojo zavarujem z vnaprejšnjim sunkovitim dihanjem. Nasveta z ljubljanske ulice sem se še pravočasno spomnil (od koga, res ne vem) in ga s pridom uporabil.

Po grebenu vodi ozka steza, od katere se spuščajo strme vesine zmrznjenega in spihanega snega. Če bi komu spodrsnilo, bi se moral drugi iz naveze bliskovito vreči na nasprotno stran grebena, da bi preprečil najhujše. Poleg tega smo se stalno srečevali s sestopajočimi, kar je terjalo še dodatni občutek za ravnotežje. Končno naletimo na Jožeta, ki pove, da je še 10 minut do vrha. Malo, a v trenutkih skrajne zbranosti se mi ni zdelo tako. Zdaj se steza razširi in položi, zbranost samodejno popusti, ko stopamo na vse bolj prostrano »dvorišče«. Čestitke, posnetki, požirek toplega čaja iz termovke. Puhovka kljub rezvetrju in jasnini ni odveč. Razgled na očake montblanškega masiva, na švicarske ostrice, kjer izstopa nezgrešljiva Matterhornova piramida — moje davno hrepenenje, na globoke zelene doline, je zaradi jasnega vremena in čistega zraka privlačen kar se da. Dolina, ki jo nameravamo še danes doseči, je daleč, in odločimo se za sestop. Na grebenu srečamo vodnika, ki na vrvi vleče starejšega človeka, skromno komaj zadostno opremljenega. Nič se ne ozira, le vrv napenja, kot da ni zadovoljen s počasnostjo svojega klienta. Vleče ga kot psička in ta enako potrpežljivo prenaša svojo vlogo. V sedlu srečamo fanta v kavbojkah in z lesenim cepinom. Brez predsodkov jo maha proti vrhu. Danes ni takšnih izgledov, je pa vseeno vprašanje, kako bi se iztekla njegova tura, če bi prišlo do vremenskega preobrata.

Na Valottu se nas zbere 13, ostali so odšli kako uro pred nami. Naš cilj je Plan de l'Aiguille — 2308 m, srednja postaja gondolske žičnice na Aig. du Midi. Od tam se jasno vidi gaz, ki vodi po pobočjih Mt. Blanc du Tacula in Mt. Maudita na najvišjo goro Evrope. Prečenje čez sama vrhova pa zahteva več spretnosti in je bolj zahtevno. Sestopamo po ledeniku Bosson, navezani po štirje. Vodi nas zdravnik iz Kamnika France Malešič. Hoja z njim je zanimiva in prijetna, ker je tod že hodil in nas o marsičem pouči. Pokaže nam varen prehod preko ledeniške razpoke ali mostu. Uporaba cepina in derez je nujna, kajti če ti zdrsne, lahko odletiš v globino, ki ji dostikrat ni videti konca. Pod kočo Grand Mulets, ki stoji na skalnem otoku sredi belega morja, prečimo celotni, prostrani ledenik. Ko sem se oziral iz doline sem gor, nisem mislil, da je tu možno poiskati varne prehode, vendar se najdejo. Med slikovitimi, kot hiše velikimi stolpi, čez razpoke, obložene z modrikastim ledom, v katerih globoko nekje v osrčju ledene mase šumi voda. Nevaren svet, ki se zaradi drsenja ledene mase v dolino stalno spreminja. Tako smo v nekdanji razpoki opazili zasuto aluminijasto lestev, ki je nabrž služila za prehod čez širše razpoke, ki pa jo je kasneje zaradi nenehnega gibanja plastične ledene gmote zadelalo. Nekje blizu pod nami je zahreščalo. Kot smo pozneje ugotovili, se je odlomilo od sneženega stolpa, po velikosti enakega stanovanjski hiši. Stal je tik naše poti in smo malo kasneje prišli do njega. Zdaj sem se šele spomnil na grmenje, ki smo ga na večer pred odhodom slišali v dolino. Zdaj sem šele do kraja doumel Cenetove opozorilne besede, ko smo se v taboru pogovarjali o sestopu čez ledednik Busson. Domačini pravijo, da duhovi umrlih, kot bleščice hodijo ponoči po ledenikih in vabijo v neznano globino ledeniških razpok. Proti koncu smo naleteli na grobljo, pomešano z ledom. Pobiram bleščeče kamenine, ki jih voda in sonce napravita varljivo lepe. V dolini izgube svoj sijaj, a je vseeno zanimivo, kako tisočletni ledenik pregnete različno kamenje. Nimam sreče, da bi naletel na kristale, kakršne sem včeraj zjutraj videl v izložbi v La Fajetu. Še zadnji prestop iz ledenika na bočno moreno zahteva vso pozornost. Oddahnili smo si šele na kopni stezi. Od tod dalje pot ni bila več težka, bila pa je utrujenost in ožuljena noga. V številnih grapah, po katerih teče ledenomrzla voda, sem si hladil razgreto čelo in zatilje. Mimo zapuščene žičnice se spustimo še na »manjši« ledenik pod Aig. du Midijem. Še zadnjič gor in dol do gondole, ki nas popelje v mesto. Kasneje občudujem Milana, ki je od tod v Cham hodil po stezi še 3 ure peš. Kako je to zmogel, potem ko smo po ledeniku ob skrajno previdni hoji sestopili skoraj 3000 višinskih metrov, mi res ni jasno — zagotovo mu je pomagalo tudi tekanje po Golovcu. Bil je edini izmed nas, ki mu je ostalo še toliko volje.

Gido nas pričaka ob vhodu v kamp. Brez odvečnih besed si krepko stisnemo roke. Luka pride takoj za njim s pločevinko hladnega piva. Nagnemo: Nataša, Verra in Janez. V četrtek sedim pred lokalom Nationale v veseli družbi ob pivu, pa mi začne presedati in preselim se na trg z granitnim vodnjakom. Iz dveh bronastih levjih glav brizgata tenka, kristalna curka. Opazujem opoldanski utrip, dokler me vročina ne prežene v objem hladne ladje male kamnite cerkve na robu mesta. Hrup zamre in v tišini prisluhnem orglam in trobentam, ki mogočno donijo s kora. Za preostale franke kupim steklenico rdečega vina in okrogli francoski sir. Namesto pozdrava dvigne možak v trgovini desnico v znak zmage. Zadnji denar, kovanec za 20 centov, vržem z mostu v divje valove reke Arve. Za srečno pot domov.

Mont Blanc (4807 m) z ledenikom Bosson